

Vastutustundlik laenamine - ettekanne

Seminar „**Tarbijakrediit uute nõudmiste
valguses**“

31.10.2012

Kristiina Koll, Justiitsministeeriumi nõunik

Mis? Miks?

- Vastutustundlik laenamine – Krediidilepingud peavad vastama tarbija vajadustele ning olema kujundatud selliseks, et tarbijal oleks võimalik saadud krediit tagasi maksta.
- Peamine eesmärk vältida ülelaenamist (*over-indebtedness*) ning makseraskustega tekkivaid probleeme.

Vastutustundliku laenamise regulatsiooni allikas

- Tarbijakrediidi direktiiv - Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/48/EÜ 23. aprillist 2008, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ
- Direktiivi artiklid 5(6), 8 ja 9

Tarbajakrediidi direktiivi ülevõtmine

- Võlaõigusseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (761 SE)
- Muudatused jõustusid 01.07.2011.
- VÕS § 403² - vastutustundliku laenamise põhimõtte rakendamine

Hetkel kehtiv VÕS § 403²

- Kohustus omandada teave, mis võimaldab hinnata tarbija krediidiivõimelisust. Vajaduse korral küsib krediidiandja tarbijalt teavet ja kasutab asjakohaseid andmekogusid
- Kohustus hinnata tarbija krediidiivõimelisust
- Kohustus anda tarbijale piisavaid selgitusi, et tarbija saaks hinnata, kas pakutav tarbijakrediidileping vastab tema vajadustele ja finantsolukorrale

Hetkel kehtiv VÕS § 403² ja seosed VÕS § 403¹

- Keeld soodustada või julgustada tarbijat tema krediitdivõimelisuse hindamiseks vajalikku teavet esitamata jätma.
- Kohustus anda täiendavaid selgitusi VÕS § 403¹ kohaselt antava lepingueelse teabe, tarbijale pakutud lepingute põhiomaduste või mõju kohta, mida need võivad tarbijale avaldada, sealhulgas tarbija maksetega viivitamisest tulenevate tagajärgede kohta.

Olemus

- Osa lepingueelsetest informatsiooni- ja kaitsekohustustest
- Toimib koos VÕS § 14
- Eesmärk on vähendada informatsioonilist asümmeetriat ja suunata seeläbi pooli tegema lepingu sõlmimisel ratsionaalne otsus igakülgse informeerituse pinnalt.

Rakendumispraktika ja probleemid

- Seoses VÕS-i regulatsiooniga on esinenud tõlgendusraskusi järgmistes küsimustes:
 - mis on krediitdivõimelisus,
 - kuidas täpselt peaks toimuma krediitdivõimelisuse hindamine,
 - kui aktiivne roll peaks krediidiandjal krediitdivõimelisuse hindamisel olema.

Probleemid (2)

- Seoses RekS-i regulatsiooniga on ilmnenud probleemid reklaamiga, mis
 - ei ole kooskõlas vastutustundliku laenamise põhimõttega
 - kallutavad tarbijaid laenu võtmisel läbimõtlematule käitumisele.

Võimalikud lahendused probleemidele

- VÕS ja RekS eelnõu
- Valminud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Tarbijakaitseameti ja Justiitsministeeriumi koostöös.
- Ametlikule kooskõlastusringile saadetud 26.09.2012

Eelnõu eesmärgid

- Eesmärk panna olemasolev VÕS-i regulatsioon tõhusamalt tööle
- Eesmärk muuta RekS-i finantsteenuste reklaami regulatsiooni
- Vastutustundliku laenamise regulatsiooni kui terviku eesmärgid on sisuliselt samad mis praegugi

Eelnõuga kavandatud muudatused VÕS-is (1)

- Sisustatakse tarbija krediitdivõimelisuse mõiste
- VÕS § 403² lg 1 p 1
- ✓ Krediitdivõimelisus → võime krediit lepingus sätestatud tingimustel tagasi maksta

Eelnõuga kavandatavad muudatused VÕS-is (2)

- Täpsustatakse, missuguseid asjaolusid tuleb krediidivõimelisuse hindamisel arvesse võtta
- § 403² lg 1¹
- ✓ Varaline seisund, sh regulaarne sissetulek ja teised varalised kohustused
- ✓ Varasemate maksekohustuste täitmine
- ✓ Rahaliste kohustuste võimaliku suurenemise mõju

Eelnõuga kavandatavad muudatused VÕS-is (3)

- Täpsustatakse krediidiandja kohustusi seoses tarbijalt asjakohase teabe küsimisega
- § 403² lg 2
- ✓ Tarbija krediitvõimelisuse hindamist võimaldava teabe omandamiseks teavitab krediidiandja tarbijat, missugust käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ viidatud teavet peab tarbija krediidiandjale esitama.

VÕS § 403² tulevikus

§ 403². Vastutustundliku laenamise põhimõtte rakendamine

(1) Krediidiandja on kohustatud seoses tarbijakrediidiga järgima vastutustundliku laenamise põhimõtet. Vastutustundliku laenamise põhimõtte järgimiseks on krediidiandja enne tarbijakrediidilepingu sõlmimist kohustatud:

- 1) omandama teabe, mis võimaldab hinnata, kas tarbija on võimeline krediidi lepingus sätestatud tingimustel tagasi maksta (edaspidi krediidivõimelisus). Vajaduse korral küsib krediidiandja tarbijalt teavet ja kasutab asjakohaseid andmekogusid;
- 2) hindama tarbija krediidivõimelisust ja
- 3) andma tarbijale piisavaid selgitusi, et tarbija saaks hinnata, kas pakutav tarbijakrediidileping vastab tema vajadustele ja finantsolukorrale.

(1¹) Krediidivõimelisuse hindamisel peab krediidiandja arvesse võtma kõik talle teada olevad asjaolud, mis võivad mõjutada tarbija võimet krediit tagasi maksta lepingus sätestatud tingimustel, sealhulgas tarbija varalise seisundi, regulaarse sissetuleku, teised varalised kohustused, varasemate maksekohustuste täitmise ja rahaliste kohustuste võimaliku suurenemise mõju. Krediidivõimelisuse hindamise põhjalikkus sõltub tarbijast, tarbijakrediidilepingu tingimustest ja võetud kohustuse suuruselt.

(2) Tarbija krediidivõimelisuse hindamist võimaldava teabe omandamiseks teavitab krediidiandja tarbijat, missugust käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ viidatud teavet peab tarbija krediidiandjale esitama. Krediidiandja ei või soodustada ega julgustada tarbijat tema krediidivõimelisuse hindamiseks vajalikku teavet esitamata jätma.

+ muutumatul kujul lõiked 3-6

Eelnõuga kavandatavad muudatused RekS-is

- sätestatakse, et reklaam, millega teavitatakse valmisolekust anda tarbijakrediiti või vahendada selliseid lepinguid, võib sisaldada üksnes esmavajalikku teavet krediidiandja või krediidivahendaja ning osutatava teenuse kohta.
- sätestatakse, et reklaamis esitatav teave peab olema esitatud neutraalselt ning mahus, mis ei lähe kaugemale teavitamiseks vajalikust;
- finantsteenuse reklaami regulatsiooni täiendatakse üldise nõudega, mille kohaselt peab reklaamis seadusega ettenähtud kohustuslik teave olema esitatud viisil, mis on tavalise tähelepanu juures märgatav, arusaadav ja eristatav muust teabest.

Eelnõu menetlemise hetkeseis

- Esitatud märkuste läbivaatamine
- Hetkel on veel kõik arvamusel ja ettepanekud oodatud!

Võimalikud tulevikuarengud

- Väljatöötamisel on Tarbijakaitseameti juhend
- Kaugemas tulevikus nn hüpoteekkrediidi direktiivi ülevõtmine

- Kysimused?

- Täna tähelepanu eest!